KAPU-KÉPEK

Záborszky Gábor kiállítása

Lóska Lajos

Karácsonyi kapuk. Ez a meghitt cím invitálta a látogatót az elmúlt év decemberében *Záborszky Gábor* kiállítására a *Pandora Galériába*. A karácsonyi hangulatot a képek csillámló arany és ezüst felületei teljesítették ki. S bár ünnepélyességet sugároztak az arany és ezüst képek, mégis többről volt szó, mint egy ünnep ihlette tárlatról.

Záborszky Gábort ugyanis jó öt esztendeje, 1990 óta foglalkoztatják az arannyal befuttatott falszerű felületek, a csillogó fém által kiemelt minimális faktúrák. Természetesen a Karácsonyhoz is kapcsolódott a kiállítás, hiszen az arany képmező a keresztény kultúrkörben a középkor óta a transzcendentalitás, az örökkévalóság és az isteni tökéletesség jelképe. Gondoljunk csak a ravennai vagy éppen a velencei Szent Márk templom arany csillogású mozaikjaira, a középkor arany hátterű oltárképeire, vagy nagyot ugorva az időben a szecessziós mester, *Gustav Klimt* képtérbe applikált, dekorativitást és öröklétet egyaránt sugalló aranylemezkéire. Természetesen az aranyló ragyogás leghangsúlyosabban a barokk korban a pompa és a gazdagság kifejezője, de Záborszky munkáinak fénylő faktúrái nem erre, hanem a transzcendentalitásra, az örök értékekre hívják fel a figyelmet.

Az arany felületek 1990 körül jelentek meg a prehisztorikus művészetre is utaló földképein (*Aranykor*, 1990), és sejtelmes ragyogásukkal kiemelték a szemcsés alap karcos, egyenetlen textúráját. A vakolat jellegű felületet a táblaképen tudatosan és célzatosan *Antonio Tapiés* alkalmazta elsők között az ötvenes évek második felétől a modern művészetben. De napjainkban a kortárs magyar festők körében is kedvelt ez a technika, sokan dolgoznak ezzel a módszerrel *Kovács Lászlótól Kentaurig*. Záborszky eleinte teljesen befedte falszerű felületeit, később csak bizonyos motívumokat, például négyzetet aranyozott be, melyről azután tíz látogató közül kilencnek *Kazimír Malevics* fekete négyzete, a legtökéletesebb szuprematista forma jutott az eszébe. A mostani tárlaton bemutatott alkotások fő jellemzője, hogy az arannyal és ezüsttel bevont faktúrákat a képmező plasztikussá hajtogatott szegélye keretezi. Ennek a megoldásnak az az érdekessége, hogy nem egy idegen keret fogja körül a kompozíciót, hanem az a kép, a műtárgy szerves része. A reneszánszban kialakult ráma funkcióváltozására *Schapiro* mutat rá remek tanulmányában (*A jel tudománya*, Gondolat, Bp., 1975): „A kiálló és a képet távlattal lezáró keret a képsíkot mélységbe helyezi, segítségével mélyül a rátekintés, mintha ablakkereten és üvegen keresztül pillantanánk a térbe." A keret „a figyelem fölkeltésének és összpontosításának a szemlélő és a kép közé iktatott eszköze." A keret funkciója természetesen a modern művészetben megváltozott. Bizonyos esetben például egy absztrakt műnél elhagyható, hiszen nem kell a térbeli mélységet hangsúlyoznia, de lehet, mint Záborszky esetében, a kompozíció nélkülözhetetlen része. Záborszky új képeinek tehát az a különlegességük, hogy magából a képfelületet alkotó papírmasszából csavar plasztikus kapukat a kompozíció köré a művész. Ezzel a módszer-

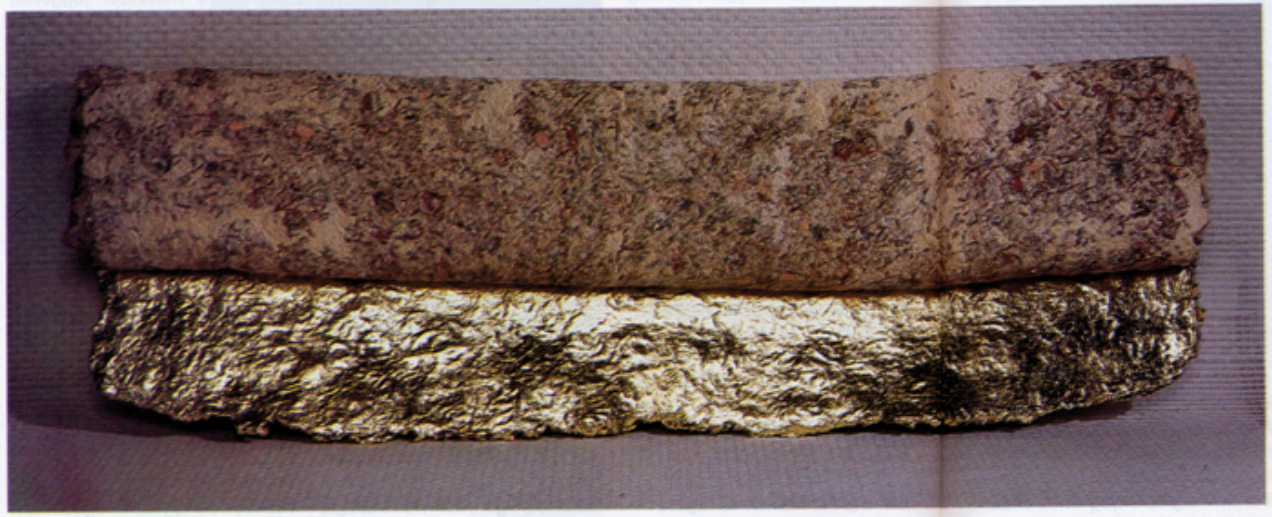

Záborszky Gábor: Drága kép, 1995, papír, fémbevonat, 30×80 cm (Fotó Timár Péter)

Záborszky Gábor: A nap háza, 1994, papír, metállap, 100×45 cm